
Relapsy pri sclerosis multiplex

MUDr. Viera Hančinová
Neurologická klinika SZU UNB Bratislava

Sclerosis multiplex (roztrúsená skleróza) je veľmi variabilné ochorenie. Klinický priebeh ochorenia sa líši jednak rozmanitosťou príznakov, ich závažnosťou od vyslovene benígnych foriem nezanechávajúcich zneschopnenie počas desiatok rokov, až po veľmi malígne formy, ktoré môžu

viesť k invalidizácii pacienta v krátkom časovom horizonte. Roztrúsená skleróza sa začína u 85 % pacientov striedaním relapsov – akútnych neurologických príznakov, s obdobím klinickej remisie, keď je pacient buď bez príznakov relapsu, alebo sa prejavy ochorenia nezhoršujú.

Otázky

1. Čo je relaps roztrúsenej sklerózy?

- a) je to epizóda neurologických symptómov, ktorá trvá najmenej 24 hodín,
- b) je to epizóda neurologických symptómov, ktorá trvá najmenej 12 hodín,
- c) ide o epizódu neurologických symptómov, pričom nie je podstatné, aké má epizóda dlhé trvanie.

2. Používajú sa aj iné názvy pre relaps roztrúsenej sklerózy?

- a) áno,
- b) nie.

3. Môžu sa pri relapse ochorenia zhoršovať predchádzajúce príznaky?

- a) áno,
- b) nie.

4. Sú intermitentné príznaky považované za relaps ochorenia?

- a) áno,
- b) nie.

5. Sú relapsy súčasťou všetkých foriem roztrúsenej sklerózy?

- a) áno,
- b) nie.

6. Čo spôsobuje relapsy?

- a) horúčka,
- b) stres,
- c) autoimunitne podmienený zápal.

Odpovede

1. Čo je relaps roztrúsenej sklerózy?

Odpoved': správna odpoveď je a).

Pod relapsom (atakou) rozumieme epizódu neurologických symptómov v trvaní najmenej 24 hodín, ktoré sa vyskytnú nie skôr ako 30 dní od začiatku predošlej epizódy. V prípade prvého ataku ochorenia hovoríme o klinicky izolovanej demyelinizačnej epizóde. Výskyt neurologických príznakov, ktoré hodnotíme ako relaps roztrúsenej sklerózy, nie je spojený s infekčným ochorením, prehriatím organizmu ani so závažným stresom. Po relapse ochorenia môže nastať úplná úprava neurologických príznakov, zlepšenie však môže byť i neúplné, s trvalým neurologickým deficitom.

2. Používajú sa aj iné názvy pre relaps roztrúsenej sklerózy?

Odpoved': správna odpoveď je a).

Áno. Pre relaps roztrúsenej sklerózy sa používa pomenovanie klinický atak, akútna epizóda, exacerbácia ochorenia.

3. Môžu sa pri relapse ochorenia zhoršovať predchádzajúce príznaky?

Odpoved': správna odpoveď je a).

Áno. Pri relapse roztrúsenej sklerózy môžu vzniknúť úplne nové príznaky, ale taktiež môže dochádzať k zhoršeniu predošlých príznakov.

4. Sú intermitentné (prerušované) príznaky považované za relaps ochorenia?

Odpoved': správna odpoveď je b).

Je veľmi dôležité, aby prechodné príznaky neboli zamieňané za atak ochorenia. Intermitentné príznaky vznikajú v dôsledku neúplného zhojenia nervových dráh. Pri prehriatí, únave, strese dochádza k demaskovaniu neúplného zhojenia, ktoré sa manifestuje intermitentným vznikom predošlých príznakov. Napríklad pacient, ktorý prekonal zápal očného nervu, zaznamenaná počas cvičenia prechodné zhoršenie zraku, ktoré však ustúpi po oddychu alebo schladení organizmu. Pacient s roztrúsenou sklerózou často netoleruje letnú horúčavu, keď taktiež dochádza k zvýrazneniu predošlých príznakov. Intermitentné príznaky ustupujú do niekoľkých hodín od vystavenia sa záťažovej situácii.

5. Sú relapsy súčasťou všetkých foriem roztrúsenej sklerózy?

Odpoved': správna odpoveď je b).

U 15 až 20 % pacientov s roztrúsenou sklerózou nezaznamenávame jasne definované relapsy akútneho rozvoja neurologických príznakov. U týchto pacientov prebieha ochorenie s trvalou postupnou progresiou neurologického postihnutia od začiatku ochorenia. Taktiež u časti pacientov s pôvodným výskytom relapsov dochádza v priebehu ochorenia k postupnej progresii bez výskytu relapsov.

Práve na základe výskytu relapsov v rozličnom štádiu ochorenia rozlišujeme nasledovné klinické formy roztrúsenej sklerózy:

1. Relaps-remitujúca roztrúsená skleróza

Striedajú sa jasne definované relapsy ochorenia nasledované úplnou alebo neúplnou úpravou neurologického stavu s rozlične dlhým obdobím tzv. remisie ochorenia.

2. Primárne progresívna roztrúsená skleróza

Charakterizovaná je trvalo narastajúcim neurologickým zneschopnením, niekedy s obdobiami relatívnej stabilizácie stavu.

3. Sekundárne progresívna roztrúsená skleróza

Po prvotne relaps-remitujúcom priebehu dochádza postupne k narastaniu neurologického deficitu bez prítomnosti relapsov, alebo sú relapsy veľmi zriedkavé.

4. Progresívne relapsujúca roztrúsená skleróza

Od začiatku ochorenia pozorujeme progresívne zhoršovanie ochorenia, je však sprevádzané jasne definovanými

relapsmi, či už s úpravou alebo bez nej. V období medzi relapsmi pokračuje progresia neurologického deficitu.

6. Čo spôsobuje relapsy?

Odpoveď: správna odpoveď je c).

Relaps roztrúsenej sklerózy je podmienený zápalovým ložiskom demyelinizácie v mozgu alebo mieche – to znamená, v centrálnom nervovom systéme. V jeho dôsledku dochádza k poruche funkcie danej oblasti mozgu alebo miechy. Magnetická rezonancia dokáže zobrazíť ložiská demyelinizácie a taktiež identifikovať akútne lézie počas relapsu ochorenia. Pre mnohé relapsy však nenachádzame korelát s léziami na MRI; v týchto prípadoch nemožno bežnými zobrazovacími technikami vizualizovať prítomný zápalový proces.

